

MENEKÜLTEK A RAJNÁN TÚL – A FRANCIA MENEKÜLTÜGYI RENDSZER FELÉPÍTÉSE ÉS MŰKÖDÉSE

Napjainkban egész Európa, és az egész nemzetközi közösség óriási feladat és kihívás előtt áll a bevándorlási – menekültügyi kérdés tekintetében, hiszen annak nem csak rövid, hanem hosszú távú hatásaival is számolni kell. Ahhoz, hogy az európai illetve magyar helyzetet jobban tudjuk értékelni és értelmezni, mindenképpen hasznos, ha egy gyakorlati példát megvizsgálunk. Jelen tanulmányban a francia menekültügyi rendszer felépítését és működését tekintem át elsősorban abból a megfontolásból, mert Franciaország különböző történelmi és földrajzi okok miatt a migrációs áramlásokkal érintett ország. Ennek következtében érdemes vizsgálni, hogy a bevándorlók egy igen érzékeny szegmense, a menekültek (pontosabban a menekültstátuszért folyamodók) milyen hivatalos procedúrával néznek szembe, ha úgy döntenek, Franciaországban nyújtják be menedékkérelmüket. Természetesen ez a folyamat nem lehet teljes az integrációs rendszer, a beilleszkedési kérdések és az egyéb, vonatkozó jogi szabályozás nélkül, azonban logikai és területi korlátok miatt jelen tanulmány a menekültstátuszért indított eljárás szakaszait és lefolyását elemzi és mutatja be.

1. A francia bevándorlás – politika mérföldkövei

Franciaország népességére és a bevándorlásra vonatkozó adatokat először 1851-ből találhatunk. Ekkor hajtottak végre elsőként hivatalos, azonos szabály- és feltételrendszer mellett népszámlálást. Földrajzi tényezők (tengerparti fekvés, szomszédos országok berendezkedése, a velük való kapcsolat) és történelmi okok (erős és intenzív kapcsolat a volt gyarmatokkal) miatt Franciaország életében jelentős szerepet tölt be a migráció. Az első és kiemelten a második világháború után az országban is demográfiai krízishelyzet alakult ki, amely együtt járt a munkaerőhiány fokozódásával. Charles de Gaulle 1945. november 2-án kiadott rendeletének 5. fejezetében¹ ezért a Nemzeti Bevándorlási Hivatal (Office Nationale d'Immigration - ONI) létrehozásáról rendelkezett. Célja egyrészt a Franciaországba munkavállalási céllal érkező bevándorlók toborzása, valamint beilleszkedésük elősegítése. Az 1946. március 2-án kelt kormányrendelet² meghatározta a Hivatal pontos tevékenységi körét is: közigazgatási szervként a Munkaügyi Minisztérium felügyelete alatt kutatással, szakmai kiválasztással, a külföldiek beilleszkedésének elősegítésével és támogatásával foglalkozott. Ezt követően a bevándorlással és menekültüggyel foglalkozó, későbbiekben ismertetett intézmények és utódszervezeteik

¹ Ordonnance n°45-2658 du 2 novembre 1945 relative aux conditions d'entrée et de séjour des étrangers en France, http://www.legifrance.com/affichTexte.do;jsessionid=6067A8A0CC8D6837E02048F6A20FA9FD.tpdlila09v_1?ci dTexte=JORFTEXT000000699737&dateTexte=19860911, (letöltve: 2015.06.24.)

²Le décret d'application du 26 mars 1946 portant réglementation d'administration publique pour l'organisation de l'Office Nationale d'immigration, <http://www.ofii.fr/IMG/pdf/Decret.pdf>, (letöltve: 2015.06.24.)

(ONI, OFII, ANAEM, OFPRA) története szorosan összefonódik, keveredik a (legális) migráció történetével.

1945 és 1975 között mintegy 5,7 millióan vették igénybe a Hivatal segítségét. Közülük 2 millió állandó munkavállaló segítette hozzá az országot az ipari fellendüléshez, és a „régii” gazdasági pozíció visszaszerzéséhez, valamint 2 millió idénymunkás dolgozott főleg a mezőgazdaságban. A második világháborút követően az algériai és olasz munkavállalók többnyire az építőiparban, a vasiparban és a bányászatban töltötték be fontos szerepet. Később a spanyolok és a portugálok kerültek többségbe, majd a hatvanas évek közepétől a marokkói, tunéziai, török és szubszaharai afrikai munkások száma vált jelentőssé. Az 1974-es olajválság hatására Franciaország – több más országgal egyetemben – felfüggesztette a munkavállalási migráció támogatását célzó programokat és lassan a családegyesítési célú bevándorlás vált jelentőssé. Az 1988. január 7-én kiadott rendelettel³ nem csak a Hivatal neve változott Nemzetközi Migrációs Hivatallá, hanem tevékenységi köre is bővült: a bevándorlók mellett már a franciák külföldi munkavállalására is kiterjedtek a feladatai. 2002-ben Jaques Chirac beszélt először egy új, a bevándorlókat és leszármazottaikat érintő integrációs modellről, majd 2003-ban kísérleti, 2007-től pedig kötelező jelleggel bevezették a „Befogadási és Integrációs Szerződést” (Contrat d’Accueil et d’Intégration – továbbiakban CAI). Ennek célja a Franciaországban tartósan maradni szándékozó, nem európai külföldiek beilleszkedésének elősegítése volt. A kérelmező költségmentesen egy hatóság, úgynevezett „állampolgársági képzésen” vesz részt, ahol az állam működéséről és a francia értékek, törvények és kultúra fontosságáról kap információkat. Nyelvtudásáról is számot kell adnia (ha ez utóbbi megfelelő szinten van, akkor mentesülnek a nyelvi tanfolyam alól), és a mindennapi élethez szükséges információkkal is ellátják az érintettet.⁴

Következő, igen fontos lépésként a francia kormány létrehozta bevándorlók befogadásáért és könnyebb beilleszkedéséért felelős ügynökséget (Agence Nationale d’Accueil des Étrangers et des Migrations - ANAEM)⁵, ami 2009-ben felvette a Francia Bevándorlási és Integrációs Hivatal (Office Française de l’Immigration et de l’Intégration – OFII) nevet. A vonatkozó rendelet⁶ értelmében ettől fogva az OFII az egyetlen olyan hivatalos állami szerv, amely a legális migrációhoz köthető kérdésekben és feladatokban illetékes. Jelenleg a Belügyminisztérium ellenőrzése alatt működik, de korábban hosszabb – rövidebb ideig az igazságügyi, munkaügyi és a bevándorlási és integrációs minisztérium alárendeltségében is volt. Jelenleg a Hivatal 8-900 képviselője dolgozik Párizsban és további 9 külföldi kirendeltségen (Marokkó, Tunézia, Törökország, Románia, Mali, Szenegál, Kanada, Kamerun, Örményország).

³ Décret n°88-24 du 7 janvier 1988 relatif à l’Office des migrations internationales, <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000684449>, letöltve: 2015.06.24.

⁴ Sz.n.: Contrat d’accueil et d’intégration: signature du contrat, <http://vosdroits.service-public.fr/particuliers/F17048.xhtml>, letöltve: 2015.06.27.

⁵ Boris Dänzer-Kantof, Véronique Lefebvre, Félix Torres, préface de Dominique Paillé, *Immigrer en France - De l’ONI à l’OFII, histoire d’une institution chargée de l’immigration et de l’intégration des étrangers, 1945-2010*, Le Cherche-Midi, 2011

⁶ Décret no 2009-331 du 25 mars 2009 substituant la dénomination « Office français de l’immigration et de l’intégration » à la dénomination « Agence nationale de l’accueil des étrangers et des migrations », http://www.legifrance.gouv.fr/jopdf/common/jo_pdf.jsp?numJO=0&dateJO=20090327&numTexte=32&pageDebut=05480&pageFin=05480, letöltve: 2015.06.27.

2. A Francia Menekültügyi Hivatal története, felépítése és működése

A legális migrációval foglalkozó OFII mellett kiemelt szerep jut a francia bevándorlási-, integrációs- és menekültügyi rendszerben az 1952-ben létrehozott⁷ Francia Menekült- és Hontalanügyi Hivatal (Office Française de Protection des Réfugiés et des Apatrides – a továbbiakban OFPRA), amely a genfi menekültügyi egyezményben és az azt kiegészítő new yorki jegyzőkönyvben foglaltak alapján jár el a beérkezett, menekültstátuszért folyamodó kérelmek vizsgálata során. Ezen felül jogi és adminisztrációs támogatást nyújt az eljárásokban résztvevő menekültek, hontalanok és oltalmazottak részére. Az olyan eljárásokban pedig, ahol másik szervezet / minisztérium az elsődlegesen illetékes, igény esetén tanácsadással segíti a hatóság munkáját. Az OFPRA, melynek felügyeletéért egy ideig a Külügy-, 2010 óta pedig a Belügyminisztérium a felelős, székhelye Párizs egyik külvárosában, Fontenay-sous-Bois-ban található, ezen felül pedig egy kirendeltsége működik Guadeloupe-ban, ahol a tengerentúli megyéktől és területektől (Département d'Outre Mer, Territoires d'Outre Mer – DOM-TOM) érkező kérelmeket dolgozzák fel és vizsgálják. A közel félezer vizsgáló munkatárssal és 2015-ben 47 milliárd eurós költségvetéssel (ez a megelőző évhez képest 7 milliárdos növekedés, ami jól bizonyítja, hogy a francia kormány mennyire kiemelten kezeli a menekültügyi kérdést) rendelkező OFPRA általános irányításáért és fő tevékenységi irányvonalainak meghatározásáért egy 15 tagú igazgatótanács felelős.

A menedékkérelmek elbírálása és a vizsgálat lefolytatás a földrajzi térségek alapján létrehozott főosztályokra hárul (nevezetesen Európa, Afrika, Ázsia, Amerika-Maghreb), de a kérelmek egyenlő(bb) elosztásának érdekében azon nemzetiségű személyek kérelmeit, ahonnan az átlagosnál több igény érkezik be (Kongó, Banglades, Koszovó, Albánia, Örményország, Grúzia) nem feltétlenül a területileg illetékes főosztály dolgozza fel, hanem szétosztják azokat a többi főosztály között.

Az Európai és Nemzetközi Jogi Ügyek Főosztálya egyrészt képviseli a hivatalt az igazságszolgáltatás előtt és részt vesz nemzetközi projektekben, de legfőbb feladata a vizsgáló tisztviselőknek történő jogi segítségnyújtás és információ-szolgáltatás. A Kulturális és Dokumentációs Főosztály a vizsgálati munkához elengedhetetlen tudományos igényű / jellegű információkat biztosítja, jól felszerelt könyvtárában pedig az eljáró vizsgáló tisztviselő személyesen is kikeresheti a szükséges ország-információs adatokat. Az OFPRA működésére vonatkozó 2014-es adatokat megvizsgálva látható, hogy a 127 ország állampolgárai által benyújtott menekültstátusz iránti kérelmek (64 811) mindössze 17 százaléka kapott pozitív elbírálást, de közülük jelentős volt a befogadott szíriai (95%), közép-afrikai (95%) és afganisztáni (80%) kérelmek aránya. Érdekes adat, hogy a Hivatal védelme alatt (menekült vagy oltalmazott státuszban) 2014-ben 65 magyar állampolgár volt található.⁸

⁷ Loi n° 52-893 du 25 juillet 1952 relative au droit d'asile, Titre Ier : L'office français de protection des réfugiés et apatrides et la commission des recours des réfugiés, <http://www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000000314167>, (letöltve: 2015.06.27.)

⁸ OFPRA – rapport d'activité 2014. 107. o.

https://www.ofpra.gouv.fr/sites/default/files/atoms/files/rapport_dactivite_2014.pdf, (letöltve: 2015.06.20.)

3. A menekültstátusz iránti kérelem benyújtása

A francia jogban – a menekültügyi eljárás folyamán – genfi egyezmények és a new yorki jegyzőkönyvön túl a CESEDA⁹ törvény (Code de l'Entrée et du Séjour des Étrangers et du Droit d'Asile – a külföldiek belépéséről és tartózkodásáról, valamint a menedéjogról szóló törvény) passzusai alkalmazandóak. Ennek értelmében három fő kategóriát különböztetünk meg az eljárás folyamán: a menekülteket, az oltalmazottakat és a hontalanokat. Tartalmi és logikai korlátok miatt jelen tanulmány részleteiben csak a menekültekkel, pontosabban a menekültstátusz megszerzésének folyamatával foglalkozik. Franciaországban menekültstátusz iránti kérelmet háromféle módon lehet benyújtani. Ez történhet külföldről, az országhatáron, illetve a területileg illetékes prefektúrán, azaz belföldön.

3.1. Külföldön

Hangsúlyozni kell, hogy az OFPRA csak a Franciaország területén belül benyújtott kérelmek esetében folytat vizsgálatot, a többi esetben konzultációs és véleményezési jogkörrel rendelkezik, a kérelem konkrét elbírálási folyamatába csak az eljárás későbbi szakaszában kapcsolódik be. Külföldről történő jelentkezés esetén a francia nagykövetségeken, konzulátusokon kell menekültügyi vízum iránti kérelmet benyújtani, melynek elbírálása a Belügyminisztérium hatáskörébe tartozik, aki bizonyos esetekben konzultálhat az OFPRA-val. Ha pozitív válasz születik, akkor a kérelmező beléphet az országba a szokásos módon, és jelentkeznie kell a területileg illetékes prefektúrán a menekültügyi eljárás további folytatása érdekében, ami már megegyezik az országon belül benyújtott kérelmekre vonatkozó folyamattal. Fontos megjegyezni, hogy az ilyen típusú vízummal érkezők az országban való tartózkodásuk alatt időbeni korlátozás nélkül vállalhatnak munkát, ellentétben a többi kérelmezővel, akik az eljárás első éve alatt nem dolgozhatnak.¹⁰

3.2. Határon

1982 óta létezik Franciaországban a határon is benyújtható menekültstátusz iránti kérelem intézménye, ami annyit takar, hogy a határon megjelent, országba belépni szándékozó személy nem teljesíti a határátlépéshez szükséges összes feltételt, ugyanakkor menekültkérelmet nyújt be a hatóságok előtt. Ebben az esetben a menedékkérő egy úgynevezett várakozási zónába (zone d'attente) kerül, ahol az ügyintézési idő szigorúsága miatt maximum 20 napot tölthet. Az érkezést követő 4 napon belül egy bíró érkezik a kérelmezőhöz, aki azt hivatott eldönteni, hogy a kérelem alapján utóbbi beléphet-e az ország területére (szükség esetén 8+8 nappal meghosszabbíthatja a kérelmező ott-tartózkodását, amíg meghozza a döntést – erre általában vagy kapacitás-hiány vagy a

⁹ Code de l'entrée et du séjour des étrangers et du droit d'asile, Version consolidée au 6 juin 2015, <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCode.do?cidTexte=LEGITEXT000006070158>, (letöltve: 2015.06.30.)

¹⁰ Demander l'asile de l'étranger, <https://www.ofpra.gouv.fr/fr/asile/la-procedure-de-demande-d-asile/demander-l-asile-de-l-etranger>, (letöltve: 2015.06.20.)

kérelmező szándékaival kapcsolatban felmerült kétségek miatt kerülhet sor).¹¹ Az illetékes döntéshozó ebben az esetben is a Belügyminisztérium, aki az OFPRA-val folytatott konzultáció, a személyes, kérelmező anyanyelvén folytatott meghallgatást követően dönt. Ez utóbbin a kérelem megalapozottságát, az indokait és motivációját vizsgálják. Pozitív elbírálás esetén a jelentkező egy menetlevelet kap, amelynek felmutatásával 8 napon belül a területileg illetékes prefektúrán jelentkezhet az eljárás további folytatására, ami szintén az OFPRA feladata lesz.¹²

3.3. Franciaország területén belül

A belföldi eljárás megindításakor a kérelmező a területileg illetékes prefektúrán (ez általában a régió központi szervét jelenti) nyújtja be a menekültstátusz iránti kérelmét. A rendszer tulajdonképpen első vonalát képviselő szervezet munkatársainak alapvetően hármas feladatköre van. Egyrészt megindítják az eljárást, másrészt megbizonyosodnak a kérelmező személyazonosságáról, illetve meggyőződnek arról, hogy a hatályos európai uniós jogszabályok értelmében Franciaország illetékes-e a kérelem elbírálásában az EURODAC rendszer segítségével (ez a rendszer az ujjnyomatok összehasonlításával lehetővé teszi, hogy a tagállamok megállapíthassák a külső határokat jogellenesen átlépő, vagy a menedékjogért folyamodó személyek személyazonosságát.). Ha ezen a ponton nem merül fel probléma, a prefektúra egy hónapig érvényes Átmeneti Tartózkodási Engedélyt (Autorisation Provisoire du Séjour – APS) állít ki. A kérelmező pedig megkapja azt, a kérelem benyújtásához szükséges nyomtatványcsomagot, amit 21 napon belül, franciául, hiánytalanul kitöltve kell visszajuttatni az OFPRA részére. Az átmeneti tartózkodási engedély kiadása visszautasítható, amennyiben:

- Az előzetes vizsgálat során fény derül arra, hogy a Dublin III értelmében nem Franciaország az illetékes a kérelem elbírálása ügyében;
- ha biztonságos harmadik országból érkezik a kérelmező, vagy idő közben annyit javult a helyzet és annyit javultak a körülmények, hogy származási országában már nincs veszélyben;
- ha az eljárás bármely szakaszában csalás gyanúja merül(t) fel;
- illetve ha jelenléte veszéllyel járna a közrendre, közbiztonságra, illetve az állam biztonságára nézve.

A 21 napos határidő szigorúságát jól mutatja, hogy amennyiben hiánypótlásra van szükség, azt is ez alatt az időtartam alatt kell benyújtani, és a határidőn túl beérkezett nyomtatványok esetében az OFPRA nem gyakorol méltányosságot, a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasítja. Miután a menedékkérő adatai bekerültek az OFPRA adatbázisába, az ott kapott regisztrációs sorszámot és levelet megküldik a kérelmezőnek, melynek felmutatásával hat hónapra szóló, az eljárás végéig háromhavonta megújítható igazolást kap a prefektúrán. Elutasítás esetén lehetőség van a fellebbezésre,¹³ ezen

¹¹ Olivier Clochard, Antoine Decourcelle, Chloé Inrand; Zones d'attente et demande d'asile à la frontière : le renforcement des contrôles migratoires ? Revue Européenne des Migrations Internationales, vol. 19 - n°2 | 2003. 157-189. o.

¹² La procédure de demande d'asile, Demander l'asile à la frontière, <https://www.ofpra.gouv.fr/fr/asile/la-procedure-de-demande-d-asile/demander-l-asile-a-la-frontiere>, (letöltve: 2015.06.30.)

¹³ Demander l'asile en France, <https://www.ofpra.gouv.fr/fr/asile/la-procedure-de-demande-d-asile/demander-l-asile-en-france>, (letöltve: 2015.06.20.)

esetekben a Nemzeti Menedékjogi Bíróság (*Court Nationale de Droit d'Asile – CNDA*) az illetékes.¹⁴

4. A vizsgálati folyamat

A vizsgálat folyamata három fő részből áll (személyes találkozó, a tényleges vizsgálati szakasz, a döntés meghozatala), melyet a földrajzi főosztályok vizsgáló hivatalnokai végeznek. A nemzetközi védelemre irányuló kérelmek kivizsgálásakor végzett munkájuk során számos szigorú követelménynek kell megfelelniük (részleghajlás-mentesség, bizalom és kételkedés, szigorú jogkövetés, illetve a kérelem típusának függvényében alkalmazott arányos „átfutási idő”), és komoly képzést is kapnak a vizsgálók.¹⁵

A személyes találkozó során, melyen minden kérelmezőnek kötelezően részt kell vennie, a kérelmet benyújtó részletezheti a motivációját, az indokait, kiegészítheti írásbeli kérelmét, a vizsgálónak pedig lehetősége van arra, hogy tisztázzon bizonyos, idő közben felmerült kérdéseket, homályos pontokat, mondhatni ez az egész vizsgálati folyamat alapja. A meghallgatások 80 százalékában van szükség tolmács segítségére, aki ha személyesen erre nincs lehetőség (mert nem is elvárható, hogy minden előforduló nyelvből rendelkezésre álljon egy tolmács), telefonon keresztül működik közre a találkozóon, amiről írásos feljegyzés készül.

A következő fázis során az eljáró hivatalnok tüzetesen átnézi és megvizsgálja a kérelmező által benyújtott dossziét, meggyőződik arról, hogy a menedékkérelem megalapozott-e, és ha szükséges, a Hivatal Dokumentációs Központjában, Könyvtárában megbizonyosodhat a származási országban uralkodó viszonyokról, jogi kérdésekben pedig az Európai és Nemzetközi Jogi Ügyek Főosztályához folyamodhat segítségért

A kérelem befogadásáról vagy elutasításáról szóló döntést az eljáró vizsgáló vagy az előjárója írja alá (a 225 vizsgáló munkatársból 50-en írhatják alá maguk a döntést), az erről szóló írásos határozatot pedig ajánlott küldeményként kapja meg az érintett. Főszabály szerint csak a negatív döntést indokolja részletesen a Hivatal, befogadás esetében pedig egy összefoglaló jegyzet készül.¹⁶ Az érintettek az OFPRA három típusú döntése ellen nyújthatnak be fellebbezést:

- menekültstátusz iránti kérelem elutasítása esetén;
- az oltalmazott státusz megítélése esetén akkor, ha kérelmező meg van győződve arról, hogy visszatérése esetén olyan körülmények merülnének fel, ami a genfi egyezmény alapján menekültstátuszra lenne jogosult;
- illetve a nemzetközi védelem bármelyik típusának megszüntetését, visszavonását érintő határozat esetén.

Hozzá kell tenni ugyanakkor, hogy a hontalansági kérelem, valamint a menedékkérelem regisztrálásának elutasítását is meg lehet támadni, de ilyenkor a Menedékjogi Bíróság (CNDA) az illetékes. A fellebbezés benyújtására a döntés kézhezvételétől számított egy hónap áll rendelkezésre (a DOM-TOM-okról benyújtott akták esetében ún. „földrajzi méltányosság” miatt ez az idő 2 hónap). A CNDA döntése egyrészt

¹⁴ Compétences de la CNDA, <http://www.cnda.fr/La-CNDA/Competences-de-la-CNDA#QPC>, letöltve: 2015.06.30.

¹⁵ Probst, Johanna: Entre faits et fiction : l’instruction de la demande d’asile en Allemagne et en France, *Cultures & Conflits*, n° 84, hiver 2011, p. 63-80

¹⁶ Demande d’asile : instruction et décision de l’Ofpra, <http://vosdroits.service-public.fr/particuliers/F15376.xhtml>, letöltve: 2015.06.30.

felülbíráhatja az OFPRA döntését, másrészt elutasíthatja a kérelmet, harmadrészt pedig érvényteleníti az OFPRA döntését és új vizsgálat lefolytatására kötelezheti abban az esetben, ha az eljárás során valamilyen szabályt vagy alapelvet megsértett az eljáró hivatalnok.¹⁷

5. Jogok, köteleességek és a státusz elvesztése

Külön szót érdemelnek a manapság egyre nagyobb számban érkező kísérő nélküli kiskorúak. A velük kapcsolatos menedékügyi eljárásban annyi különbség van a normál procedúrához képest, hogy a szükséges adminisztrációs és egyéb teendőket egy kirendelt törvényes képviselő segítségével intézik, nincs szükségük átmeneti tartózkodási engedélyre, a személyes „interjú”, találkozás során pedig egy külön erre, speciálisan kiképzett vizsgáló foglalkozik vele. „Könnyítést” jelent a menekültek számára, hogy az állampolgársághoz való folyamodáskor nem kell eleget tenniük az öt éve Franciaországban való tartózkodás kritériumának, azonban az összes többi kitétel (kultúra, törvények, nyelv ismerete, stb..) maximálisan teljesíteniük kell. Ezen felül a menekültek és az oltalmazottak az országba történt belépésükig, de maximum két évre visszamenőleg – bizonyos feltételek teljesülése esetén – családi pótlék-szerű juttatásokat is igényelhetnek, illetve a rendelkezésre álló helyek függvényében lakhatásukat is támogatja az állam.

Mindhárom kategóriába tartozó személyek kaphatnak ezen felül úgynevezett „Aktív Szolidaritási Jövedelmet” (Revenu Solidarité Active – RSA), ami azért is jó kezdeményezés, mert még jobban ösztönzi beilleszkedésüket, elhelyezkedésüket és munkavállalásukat. A családjegyesítés kényes mivoltára való tekintettel ebben az esetben nem létezik a tartózkodás időtartamára, megfelelő jövedelemre és lakhatásra vonatkozó korlát. Fontos elem továbbá, hogy a tartózkodási engedély első kiváltása során ezek az érintettek (a szolidaritási szempontokat figyelembe véve) mentesülnek a költségek alól, amit azonban az engedély megújítása során már meg kell fizetniük.

A CESEDA vonatkozó rendelkezéseinek megfelelően az elismert, státusszal bíró menekült – amennyiben nem jelent veszélyt a közrendre és közbiztonságra, 10 évre szóló tartózkodási engedélyt kaphat. Ezen felül, saját kérésére, a prefektúra egy két évre szóló utazási igazolást (titre de voyage) is kibocsáthat számára, ami az állampolgársága szerinti országot, vagy a lakhelye szerinti országot kivéve minden államba érvényes.

A menekülttől a francia állam ugyanakkor meg is vonhatja a menekültstátuszt, ha például a származása szerinti országba utazik (azaz oda, ahonnét elmenekült és amiatt menekültstátuszt kapott Franciaországban) vagy felveszi a kapcsolatot a szóban forgó ország konzulátusával / nagykövetségével. Akkor is elveszti a menekültstátuszát, ha új állampolgárságot szerez illetve ha a menekültügyi eljárás folyamán bizonyítottan család eszközeivel élt, avagy ha a továbbiakban nem tart igényt a védelemre.¹⁸, azaz önkéntesen lemond róla.¹⁹

¹⁷ L'instruction des demandes de protection, La décision, <https://www.ofpra.gouv.fr/fr/asile/l-instruction-des-demandes-de/la-decision>, (letöltve: 2015.06.30.)

¹⁸ Protection et état civile, Droits et obligations des protégés, <https://www.ofpra.gouv.fr/fr/protection-etat-civil/droits-et-obligations-des-protoges>, (letöltve: 2015.07.02.)

¹⁹ A tanulmánynak ugyan nem témája a hontalanokkal kapcsolatos eljárás(ok), de érdekességként megjegyzendő, hogy a hontalan kétféleképpen veszítheti el státuszát: ha bizonyítottan csalt az eljárás során a védelem megszerzése érdekében, illetve ha állampolgárságot szerzett

6. Összegzés

Az idősoron végigtekintve megállapítható, hogy a bevándorlással kapcsolatos intézmények és jogszabályok fejlődése összefonódott, ami tükrözi, hogy Franciaország mindig igyekezett (több-kevesebb sikerrel) reagálni a felmerült problémákra, változásokra. Ez többek között az intenzív érintettség és az emiatt kialakuló széles társadalmi vita, a bevándorlás kérdésének köztudatban történő folyamatos jelenléte miatt alakulhatott így. Az a tény, hogy 2015-ben az OFPRA a megelőző évhez képest 7 milliárd euróval több pénzből gazdálkodhat, jól mutatja, hogy a francia hatóságok mekkora jelentőséget tulajdonítanak a menekültügyi kérdésnek. Hozzá kell tenni ugyanakkor, hogy az ország méretéhez képest (ha a 2015-ös első félévben tapasztalt magyar adatokhoz hasonlítjuk) a benyújtott menedékkérelmek száma nem volt olyan jelentős (körülbelül 65 000 kérelem), ez pedig részben a schengeni határoknak köszönhető.

A nagy leterheltség csökkentése érdekében előfordulhat a kérelmek illetékes földrajzi főosztályok közötti átcsoportosítása és szintén ezt segíti elő a folyamatnak azon része, mely szerint bizonyos eljárástípusoknál az OFPRA konzultációs szerepet tölt be, az első körös döntést pedig a Belügyminisztérium hozza meg. A prefektúrákra, akik mintegy első (védelmi) vonalként funkcionálnak szintén fontos szerep hárul a menekültügyi eljárás folyamán.

Összegezve elmondható, hogy a francia menekültügyi rendszer működését és felépítését folyamatosan igyekeznek a felmerülő új körülményekhez igazítani, optimalizálni, és az OFPRA rendkívül jó és stabil intézmények közötti és az OFPRA-n belüli kapcsolati hálóval bír, ami elengedhetetlen a hatékony (nemcsak) menekültügyi munka folytatásához.